

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ЯК ФОРМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

FEATURES OF AUDIT AS A FORM OF FINANCIAL CONTROL

Кміть В.М.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка

Мікула М.А.

студентка,
Львівський національний університет імені Івана Франка

Kmit Vira

Ivan Franko National University of Lviv

Mikula Marta

Ivan Franko National University of Lviv

У статті розглянуто особливості та види аудиту як форми фінансового контролю. Названо основні причини виникнення аудиту в Україні за час його офіційного становлення. Визначено поняття аудиту та аудитора згідно з українським законодавством. Указано на відмінності процесу аудиту від понять «ревізія» та «контроль». Конкретизовано особливості аудиту у фінансово-економічній діяльності підприємства. Наведено класифікацію аудиту, визначено сутність та мету кожного з різновидів. За цією класифікацією аудит поділяється на зовнішній та внутрішній. Своєю чергою, зовнішній поділяється на обов'язковий, ініціативний та спеціальний. Визначено класифікацію аудиту за видами економічної діяльності суб'єкта аудитування. Результатом аудиту є отримання Аудиторського висновку (Звіту незалежного аудитора), який відображає достовірність інформації, що додала до фінансового звіту особа, яка проходить перевірку, та відіграє найбільш важливу роль у потенціалі компанії щодо подальшого виконання різного роду фінансових операцій. Акцентовано увагу на сучасних цифрових технологіях, які мають стати пріоритетом під час подальшого розвитку аудиторської діяльності в Україні.

Ключові слова: фінансовий контроль, аудит, аудиторська діяльність, аудитор, аудиторська організація, аудиторські процедури, Аудиторський висновок (Звіт незалежного аудитора).

В статье рассмотрены особенности и виды аудита как формы финансового контроля. Названы основные причины возникновения аудита в Украине за время его официального становления. Определены понятия аудита и аудитора согласно украинскому законодательству. Указано на отличия процесса аудита от понятий «ревизия» и «контроль». Конкретизированы особенности аудита в финансово-экономической деятельности предприятия. Приведена классификация аудита, определены сущность и цель каждой из разновидностей. По этой классификации аудит делится на внешний и внутренний. В свою очередь, внешний делится на обязательный, инициативный и специальный. Также определена классификация аудита по видам экономической деятельности субъекта аудирования. Результатом аудита является получение Аудиторского заключения (Отчета независимого аудитора), отражающего достоверность информации, которую добавило к финансовому отчету проходящее проверку лицо, и играющего наиболее важную роль в потенциале компании по дальнейшему выполнению разного рода финансовых операций. Акцентировано внимание на современных цифровых технологиях, которые должны стать приоритетом для дальнейшего развития аудиторской деятельности в Украине.

Ключевые слова: финансовый контроль, аудит, аудиторская деятельность, аудитор, аудиторская организация, аудиторские процедуры, Аудиторское заключение (Отчет независимого аудитора).

The article describes features and types of audit as a form of financial control. The main reasons for the occurrence of the audit in Ukraine, its official formation and evaluation are named. The definitions of audit and auditor are determined in accordance with Ukrainian legislation. The differences between the audit process and the concepts of "revision" and "control" are indicated. General principles of the audit in enterprise's financial and economic activity are specified. The article defines the importance of auditing the financial statements of an enterprise. The classification of the audit is given. The essence and purpose of each type of the audit are determined. According to this clas-

sification, audit is divided into external audit and internal audit. Internal audit is used to check the structure, policy, rules, procedures for securing the safety of assets and reliability of accounting records of the organization, which are described in its financial statement. Shortly, the role of internal audit is to provide independent assurance that an organization's risk management, governance and internal control processes are operating effectively. The external audit provides the required audit services (carrying out the revision, providing additional services) by the independent audit firm (independent auditor). Furthermore, the external audit is divided into mandatory audit (Annual audit of accounting and financial activities of the organization of individual enterprise), voluntary audit (audit of accounting and financial activities of the organization or individual enterprise by request of CEO) and special audit (tightly defined audit that only looks at a specific area of an organization's activities). The classification of the audit by type of economic activity of the audited entity is also determined. The result of the audit is to obtain an audit opinion that reflects the accuracy of the information included in audited entity financial statement. The audit opinion plays the most important role in the company's ability in continuing to perform its financial and economic activity. Emphasis is placed on modern digital technologies, which should become a priority in the further development of auditing in Ukraine.

Key words: financial control, audit, auditing activity, auditor, auditing organization, auditing procedures, audit opinion.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні в епоху глобалізації, цифровізації та розширення участі підприємств України в міжнародному бізнесі аудит стає ефективним інструментом забезпечення якості та достовірності фінансової й нефінансової інформації, яка міститься у звітах підприємств. Значна частка тінізації національної економіки, масштабна корупція, рейдерство, вплив монополій та олігархів, фінансові «піраміди» та нестабільність фінансової системи не сприяють інвестиційній привабливості держави. Саме тому зростає значення аудиту у наданні точної, прозорої та неупередженої інформації усім зацікавленим користувачам. Усе більше й більше підприємств України користуються незалежним аудитом як основною послугою аудиторських фірм, що дає змогу керівництву цих підприємств залучати додаткові фінансові ресурси для розширення бізнесу та підвищення прибутковості власного капіталу. Про важливість аудиту як форми фінансового контролю свідчать постійне вдосконалення системи обліку, зміни нормативно-правового законодавства, а також потреба у своєчасній, достовірній та незалежній оцінці фінансового стану підприємств для підвищення ефективності їхньої фінансово-господарської діяльності й якості товарів та послуг, які повинні відповідати міжнародним стандартам. Актуальність аудиту як однієї з найважливіших форм фінансового контролю призводить до необхідності проводити нові дослідження, у контексті яких визначатимуться його особливості, місія, проблеми та перспективи розвитку в умовах трансформації економіки та окреслення основних загроз, які можуть виникнути в результаті використання сучасних цифрових технологій у поточних аудиторських процедурах..

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Сучасні дослідження українських учених у сфері аудиту тривають у багатьох концептуальних напрямках, серед яких є позиція, згідно з якою аудит вважається важ-

ливим чинником, який безпосередньо впливає на фінансову об'єктивність вітчизняних підприємств, однією з форм фінансового контролю з боку держави та відповідних органів [1–3].

Звертаємо увагу, що термін «аудит» у сучасних дослідженнях розглядається вченими різних наукових спеціальностей як макро-, так і мікрорівня, серед яких – публікації за темами державного управління, у сфері управління підприємствами, а також дослідження обліково-аудиторського напрямку. Наукометричний аналіз дисертацій, які були захищені науковцями України за останні 10 років за спеціальністю 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)», дав змогу визначити, що частка наукових досліджень за аудиторською тематикою набагато менше частки досліджень, присвячених бухгалтерському обліку, контролю й аналізу. Здебільшого наукові дослідження присвячено бухгалтерському обліку й контролю окремих категорій, тоді як наукові розробки у сфері аудиту мають допоміжний характер для основного напрямку дослідження. Однак існують і дослідження, які повністю присвячені поліпшенню теоретичної, методологічної й організаційно-практичної основи розвитку аудиту як форми незалежного фінансового контролю. Такими дослідженнями займалися А.Л. Білоусов, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Н.П. Барішніков, А.М. Богомолів, В.В. Бурцев, М. Васильєва, Н.А. Гніденко, Н. Грицак, С.І. Жминько, Т.О. Каменська, О.І. Кіреєв, В.С. Рудницький, В.Я. Савченко, В.В. Сопко, Б.Ф. Усач та ін. Попри вагомий внесок згаданих учених у дослідження ролі та значення аудиту актуальними питаннями залишаються низька затребуваність в останньому серед потенційних клієнтів та недостатня популяризація особливостей застосування сучасних цифрових технологій в аудиторському процесі та їхнього впливу на ефективність аудиторської діяльності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є виявлення сучасних особливостей аудиту як форми фінан-

сового контролю в умовах цифровізації фінансів та в контексті перевірки фінансової та нефінансової інформації про підприємство, результатів його діяльності та фактичного фінансового стану.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Історія виникнення та розвитку аудиту як незалежної форми фінансового контролю в Україні тісно пов'язана з активною появою 1989 р. на території колишнього Радянського Союзу підприємств з іноземними інвестиціями, що призвело до функціонування іноземних філій аудиторських компаній.

Офіційне визнання обов'язкового аудиту в Україні відбулося у 1993 р. Саме тоді був прийнятий Закон «Про аудиторську діяльність» [4], за допомогою якого визначалися правові рамки, у межах яких аудиторські організації та індивідуальні аудитори виконували свої повноваження.

Подальшим поштовхом для утвердження аудиту став розвиток ринкової економіки в Україні. За час незалежності України аудит перетворився з маловідомого терміна на невід'ємний елемент системи економічних відносин у державі. Його сутність проявляється у його визначенні. Сьогодні існує безліч дефініцій аудиту. Деякі з них можна знайти в навчальній та спеціальній літературі з аудиту, а інші – в офіційних нормативних документах (як міжнародних, так і національних). Зокрема, у чинному Законі України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [5] аудит фінансової звітності характеризується як аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності та/або консолідованої фінансової звітності юридичної особи або представництва іноземного суб'єкта господарювання або іншого суб'єкта, який подає фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність групи, з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність у всіх суттєвих аспектах вимогам Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам.

Згідно з українськими правилами діяльності аудитора, які були узгоджені відповідною комісією, під визначенням дефініції «аудит» мається на увазі професійна діяльність аудитора, яка націлена на аналіз та експертизу фінансових звітів суб'єкта господарювання. Головною метою проведення аудиту є визначення ступеня достовірності фінансової звітності нормативним актам, що є актуальними на території України. Коректність облікових даних є необхідною умовою достовірності облікової та звітної інформації про майновий стан підприємства і про результати його діяльності.

Надамо визначення дефініції «аудитор». На глобальному рівні це та особа, яка займається дослідженням та перевіркою фінансової

звітності клієнта за певний звітний період. Аудитор за своєю сутністю відрізняється від ревізора підходами до перевірки документації, взаємовідносинами з клієнтами, висновками, зробленими за підсумками перевірки, і т. д.

Поняття «аудит» набагато ширше за поняття «ревізія» та «контроль». Аудит забезпечує як перевірку достовірності фінансових показників, так і розроблення заходів щодо оптимізації господарської діяльності підприємства, розроблених із метою раціоналізації витрат та підвищення прибутку. Аудит визначається як своєрідна експертиза бізнесу [6, с. 10].

Основне завдання аудиту полягає у здійсненні незалежної якісної експертизи бухгалтерських балансів та фінансових звітів із метою виявлення і попередження різних порушень, аби допомогти керівництву підприємства усунути недоліки і погіршеності та надати обґрунтовані висновки і фахові рекомендації для прийняття подальших стратегічних рішень. Натомість метою ревізії та контролю є виявлення незаконних та економічно недоцільних господарських операцій, притягнення до відповідальності винних осіб та/або накладення штрафних фінансових санкцій.

Аудит на макроекономічному рівні є компонентом ринкової інфраструктури, необхідність діяльності якої зумовлюється таким [7, с. 32]:

а) бухгалтерська звітність застосовується до прийняття рішень користувачами, зацікавленими у ній, зокрема керівниками, власниками та учасниками майна підприємства, дійсними та потенційними інвесторами, співробітниками та замовниками, органами влади та соціумом загалом;

б) бухгалтерська звітність може піддаватися спотворенню через існування низки чинників, наприклад застосування оціночних значень та ймовірності неоднозначного тлумачення фактів господарського життя; окрім цього, достовірність бухгалтерської звітності не гарантується автоматично через імовірну упередженість її укладачів;

в) рівень достовірності бухгалтерської звітності зазвичай не може бути самостійно оцінений більшою частиною зацікавлених користувачів через труднощі доступу до облікової та іншої інформації, а також через складність та чисельність господарських операцій, які відображаються у бухгалтерській звітності підприємства.

Економічна сутність аудиту полягає у незалежному контролі функціонування підприємства, що перевіряється. Підтверджуючи справжність бухгалтерської (фінансової) звітності, аудитор надає об'єктивні дані для зацікавлених внутрішніх та зовнішніх користувачів. Маючи справжню інформацію про фінансово-господарську діяльність підприємства, зовнішні (інвестори, акціонери, податкові органи тощо) та внутрішні (керівництво, відділи, служби тощо) користувачі зможуть приймати ефективні та правильні рішення [8].

У табл. 1 наведено класифікацію та характеристику видів аудиту як форми фінансового контролю.

Дана класифікація введена тому, що аудиторські атестати і ліцензії видаються окремо по кожному з перерахованих видів аудиту. Також наголосимо, що сьогодні в обов'язковому порядку свою фінансову звітність мають аудіювати підприємства, які становлять суспільний інтерес (акціонерні товариства, фінансові установи, великі підприємства, природні монополії та видобувні компанії), а також середні підприємства. Тобто для таких суб'єктів господарювання передбачається обов'язкова аудиторська перевірка фінансової звітності перед тим, як така звітність буде оприлюднена на їхніх сайтах для користування споживачами фінансової звітності.

Залежно від виду економічної діяльності суб'єкта, що перевіряється, аудит класифікується як: загальний аудит, у т. ч. пов'язаний із фінансовою діяльністю підприємства; операційний аудит, у рамках якого надається повна оцінка ефективності процедур, що виконуються аудиторською організацією; податковий аудит, у рамках якого аналізуються звіти щодо повноти нарахування та сплати податків підприємством згідно з чинним законодавством; банківський аудит (оцінка фінансових звітів фінансово-кредитних установ); страховий аудит (перевіряє товариства взаємного страхування та страхові організації); інвестиційний – у контексті перевірки дій підприємства в напрямі здійснення його інвестиційної політики загалом та окремо взятих інвестицій зокрема; екологічний аудит – для здійснення оцінки впливу господар-

Таблиця 1

Класифікація аудиту

Вид аудиту	Сутність	Мета
1. Внутрішній	є структурою, політикою, правилами, процедурами щодо забезпечення збереження активів та зобов'язань організації та надійності бухгалтерських записів, що дає достатню впевненість у тому, що: – транзакції належним чином авторизовані; – факти господарської діяльності своєчасно та точно відображаються у фінансовій звітності відповідно до стандартів бухгалтерського обліку; – доступ до активів організації здійснюється на підставі відповідної авторизації; – фактична наявність активів зобов'язань періодично звіряється з бухгалтерськими записами	надання допомоги органам управління у реалізації рентабельного контролю за діяльністю організації, яка надає гарантії виконання вимог чинного законодавства
2. Зовнішній	надання аудиторських послуг (проведення перевірки, надання супутніх послуг) незалежною аудиторською фірмою (незалежним аудитором)	надання об'єктивних, реальних і точних відомостей про об'єкт, що проходить аудит
2.1. Обов'язковий	щорічна аудиторська перевірка для ведення бухгалтерського обліку та фінансової (бухгалтерської) звітності організації чи індивідуального підприємця	висловлення думки аудитора про достовірність його фінансової (бухгалтерської) звітності
2.2. Ініціативний	аудиторська перевірка для ведення бухгалтерського обліку та фінансової (бухгалтерської) звітності організації незалежним експертом за бажанням керівника організації	визначення недоліків бухгалтерського (фінансового, податкового, управлінського) обліку та виявлення прихованих резервів для помітного покращення економічних показників господарської діяльності підприємства
2.3. За спеціальним аудиторським завданням	перевірка конкретних питань, які цікавлять економічного суб'єкта, що стосуються його діяльності	– підтвердження законності здійснених фінансово-господарських операцій; – підтвердження правильності обчислення податків та складання податкових декларацій; – перевірка правильності організації виробництва, ефективності методів управління

ської діяльності компанії на навколишнє середовище та багато інших.

Підсумком аудиторської діяльності є формування офіційного документа (Аудиторського висновку (Звіту незалежного аудитора)), головною метою якого є відкритий доступ для користувачів, котрі зацікавлені в ньому та яким він буде необхідний у майбутньому. Окрім того, подібний документ призначений для осіб, які займаються аудиторською діяльністю та знаходяться у процесі створення та проходження аудиту. Серед іншого, він відображає достовірність інформації, що додала до фінансового звіту особа, яка проходить перевірку. Саме такий документ відіграє найбільш важливу роль у потенціалі підприємства щодо подальшого здійснення фінансово-господарських операцій.

1 липня 2021 р. були внесені зміни до Закону «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [5], відповідно до яких Аудиторський висновок повинен подаватися тільки в електронному форматі. Також до Закону були внесені зміни щодо: вдосконалення норм атестації аудиторів; удосконалення положень щодо особливостей проведення обов'язкового аудиту; уточнення положень щодо процедури контролю якості аудиторських послуг, щодо професійної відповідальності аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, а також порядку дисциплінарного провадження; посилення відповідальності за порушення порядку призначення суб'єкта аудиторської діяльності для проведення обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємств.

Аудит не є просто механізмом контролю. Аудиторські перевірки можна вважати способом досягнення комерційного успіху, оскільки «додаткова вартість» порад, що здійснюються спеціалістами з ведення бізнесу, та їхні консультації у результаті сприяють економічному успіху клієнта [9].

На українському ринку аудиторських послуг сьогодні діють десятки тисяч аудиторських організацій, однак тільки окремі з них мають міжнародне визнання. Це так звані аудиторські мережі – фірми «великої четвірки», серед яких: Deloitte, PricewaterhouseCoopers, Ernst & Young, KPMG.

Доцільно наголосити, що сучасні аудиторські організації та індивідуальні аудитори, які займаються експертизою фінансової звітності, окрім аудиту фінансової звітності, також можуть надавати й інші супутні аудиту послуги (оглядові перевірки (аудитор висловлює свою думку про те, чи виявлені факти, що привертають увагу, які дають підстави вважати, що фінансова (бухгалтерська) звітність підприємства не відображає достовірно його фінансовий стан), виконання узгоджених процедур (спеціалізовані, іноді поглиблені перевірки з конкретних фінансових питань, за окремими статтями бухгалтерського обліку або окремими елементами

бухгалтерської звітності), компіляція фінансової інформації (збір, класифікація та узагальнення фінансової інформації, а також можлива її трансформація)), що безпосередньо близькі з їх спеціалізацією, а також консалтингові послуги (ІТ-консалтинг (консалтинг у сфері інформаційних технологій), HR-консалтинг (кадровий консалтинг), операційний консалтинг, страховий консалтинг) тощо.

Перспективними новітніми цифровими технологіями, які застосовуються у сфері аудиту, є хмарні технології, технології програмних робіт та штучного інтелекту, блокчейн, Інтернет речей, розвиток ІТ-структури, а також технології роботи з великими масивами даних (Big Data).

Хмарні технології (Cloud computing) є своєрідним комплексом сучасних технологій для обробки даних, що дають змогу зберігати інформацію на серверах у мережі Інтернет з одночасним кешуванням її на комп'ютерному пристрої або гаджеті. Хмарні технології гарантують високий рівень безпеки інформації, резервне її копіювання, доступ до даних у режимі реального часу, контроль та масштабування. Цілісність і безпечність даних гарантуються завдяки процедурам шифрування та багатофакторній автентифікації.

Сфера аудиторської діяльності також потребує трансформації технологій програмних робіт та штучного інтелекту, за допомогою яких можна швидко обробляти великі обсяги різноманітної інформації, є можливість здійснювати глибокий аналіз реєстрів даних, виявляти помилки, суттєві розбіжності, випадки шахрайства та ідентифікувати ризики.

Сьогодні також спостерігається значний ріст популярності криптографічних технологій, зокрема блокчейн-технологій. Технологія блокчейн найбільш ефективна під час аудиту транзакцій. У цьому разі ключова роль припадає на таку важливу функцію блокчейн-технології, як прозорість, тобто коли всі підтверджені користувачі, у тому числі й ті, що за межами підприємства, можуть бачити транзакції. Це, зокрема, може сприяти зниженню обсягу роботи аудиторів, які займаються вибірковою перевіркою чи перевіркою транзакцій. Прийняття блокчейн-технологій звільнить ресурси, які раніше витрачалися на доказову базу під час підготовки Аудиторського висновку.

Застосування Big Data як сукупності інформаційних технологій та різних інструментів, алгоритми яких отримують вхідний потік інформації, часом хаотичної, що не має чіткої структури, дає змогу аналізувати неструктуровані величезні обсяги даних, що потребують детальної оцінки. Фактично під час використання цієї технології в умовах реалізованого глобального технологічного майданчика аудиторські організації мають змогу відстежувати рух фінансових потоків, маючи доступ до повної інформації на поточний момент, а також зіставляти її з даними

звітнього періоду, виявляючи можливі розбіжності та неточності.

Лідерами у використанні перелічених технологій виступають вищезгадані компанії «великої четвірки».

Упровадження цифрових технологій в аудиторську практику забезпечує аудиторським організаціям гнучкість і надає можливість не лише зберегти позиції на ринку, а й забезпечити запас міцності на перспективу. Для того щоб сповна використати всі переваги цифрового аудиту, насамперед необхідно йти в ногу з часом, тобто слідкувати за всіма технологічними новинками та адаптуватися до нових способів аудиторського процесу.

Розвиток ринкових відносин, формування нової податкової системи та фінансового ринку відіграли певну роль у створенні нових умов для підтвердження ефективності системи фінансової безпеки вітчизняних підприємств та надійності їх функціонування на економічному ринку України. Саме із цих причин у країні є гостра необхідність розвитку системи аудиту. Підтвердити фінансову стійкість підприємства за таких умов можна шляхом проведення зовнішнього фінансового аудиту, який здатний забезпечити незалежну та компетентну фахову оцінку, або ж шляхом створення підрозділу внутрішнього аудиту, оскільки регулярне використання таких послуг дасть змогу: забезпечити ефективне функціонування, стабільність і розвиток підприємства в умовах ринкової конкуренції; зберігати і продуктивно використовувати ресурси та потенціал підприємства; своєчасно виявляти і мінімізувати комерційні, фінансові та інші ризики в управлінні підприємством.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, фінансовий контроль є найважливішою функцією процесу управління, що здійснюється як на макро-, так і на мікрорівні, оскільки він сприяє досягненню поставленої мети за оптимальних витрат робочого часу та ресурсів. Найефективнішою формою фінансового контролю є аудит, що гарантує якісну експертизу фінансової звітності підприємства, а аудитор виконує роль інспектора, експерта, радника, консультанта, помічника всіх фахівців, що займаються обробкою та використанням бухгалтерської інформації та фінансової звітності. Аудитор не лише оцінює достовірність фінансової звітності підприємства, законність здійснених фінансово-господарських операцій, а й допомагає виявити допущені помилки, виправити їх, а також рекомендує сформулювати таку облікову політику, яка дасть змогу в подальшому максимально уникати помилок та дотримуватися податкових правил.

Аудиторські послуги в Україні розвиваються швидкими темпами, хоча і є проблеми у їх застосуванні, вирішенням яких буде приведення вітчизняного законодавства у відповідність до стандартів ЄС. Окрім того, ринок аудиторських послуг в Україні потребує впровадження європейської системи контролю якості послуг, що дасть змогу аудиторам гідно конкурувати з міжнародними аудиторськими компаніями «великої четвірки» та більш якісно надавати професійні послуги. Відсутність якісної системи аудиту заважає розвитку українського фондового ринку та ринку капіталу. На вирішення проблем також впливає збільшення конкурентів на ринку аудиторських послуг, тобто кількість аудиторів збільшується, тому потрібно мати високу обізнаність у цій сфері, щоб мати постійних клієнтів, які були б задоволені роботою аудитора.

Велика частка тіньової економіки, масштабна корупція, нестабільна економічна ситуація, військові дії на Сході України, карантинні обмеження щодо запобігання поширенню COVID-19 тощо сьогодні формують нові виклики та загрози, які також мають вплив як на професійну діяльність аудиторів та аудиторських організацій, так і на розвиток аудиту в Україні.

Під час визначення перспектив розвитку аудиту в Україні необхідно орієнтуватися на приклад іноземних держав: докладне регулювання бухгалтерського обліку та звітності, головним користувачем яких виступає держава; орієнтація аудиторів на задоволення потреб акціонерів, інвесторів та інших учасників підприємницької діяльності.

Діджиталізація аудиторських процесів та опанування цифрових технологій мають стати пріоритетом під час подальшого розвитку аудиторської діяльності в Україні. Аудиторство в майбутньому розвиватиметься за вектором вузької спеціалізації та діджиталізації, однак інтуїція, свобода дій аудитора та його професійні судження і досвід залишаться незмінними, оскільки жодні цифрові технології не зможуть цього забезпечити, бо програма є лише системою для обробки інформації з чіткими обмеженнями.

Отже, місію аудиту важко переоцінити, оскільки він є невід'ємним елементом системи фінансового контролю. Низка проблем та недоліків, що постають на шляху становлення і розвитку аудиту в Україні, негативно позначається як на результатах діяльності підприємств, так і на економічній ситуації в державі. Подолання цих проблем та недоліків сприятиме підвищенню конкурентоспроможності аудиторської діяльності, її ефективності, якості та авторитетності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Брадул О.М. Державний фінансовий аудит в Україні. *Вісник Криворізького національного університету*. 2012. № 32. С. 315–317.

2. Виговська Н.Г. Місце зовнішнього державного фінансового контролю у національній контрольній системі України. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. № 4. С. 219–228.

3. Івашова Л.М. Досвід державного фінансового контролю в країнах ЄС та напрями його імплементації до України. *Вісник АМСУ*. 2014. № 2(11). С. 12–23.

4. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22.04.1993 № 3125- XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.

5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.

6. Томчук О.В. Сучасний стан і тенденції розвитку аудиторської діяльності в Україні. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 4(20). С. 32–42.

7. Петренко Н.І. Сучасні проблеми розвитку аудиту в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 3(1). С. 89–94.

8. Дікань Л.В., Самородова Н.М., Голуб Ю.О. Аудит : навчально-методичний посібник. Харків : ХІБС УБС НБУ, 2012. 209 с.

REFERENCES:

1. Bradul O.M. (2012) Derzhavnyj finansovyj audyt v Ukraini [State financial audit in Ukraine]. *Visnyk Kryvorizjko-goho nacional'nogho universytetu*, vol. 32, pp. 315–317.

2. Vyhovs'ka N.H. (2016) Mistse zovnishn'oho derzhavnoho finansovoho kontroliu u natsional'nij kontrol'nij systemi Ukrainy [The place of external state financial control in the national control system of Ukraine]. *Visnyk Zhytomyr'skoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriya Ekonomichni nauky*, vol. 4, pp. 219–228.

3. Ivashova L.M. (2014) Dosvid derzhavnoho finansovoho kontroliu v krainakh YeS ta napriamy joho implemantatsii do Ukrainy [Experience of state financial control in EU countries and directions of its implementation in Ukraine]. *Visnyk AMSU*, vol. 2 (11), pp. 12–23.

4. Zakon Ukrainy «Pro audytors'ku diial'nist'» vid 22.04.1993 r. № 3125- XII (iz zminamy) [Law of Ukraine «On auditing» from 22.04.1993 № 3125-XII (with changes)]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.

5. Zakon Ukrainy «Pro audyt finansovoyi zvitnosti ta audytors'ku diial'nist'» vid 21.12.2017 № 2258-VIII [Law of Ukraine «On audit of financial statements and auditing» from 21.12.2017 № 2258-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.

6. Tomchuk O.V. (2017) Suchasnyj stan i tendentsii rozvytku audytors'koi diial'nosti v Ukraini [Present-day state and tendencies of development of auditing activities in Ukraine]. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktual'ni pytannia nauky i praktyky*, vol. 4 (20), pp. 32–42.

7. Petrenko N.I. (2015) Suchasni problemy rozvytku audytu v Ukraini [Current issues in auditing in Ukraine] *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 3(1), pp. 89–94.

8. Dikan' L.V., Samorodova N.M., Holub Yu.O. (2012) Audyt. Navchal'no-metodychnyj posibnyk dlia orhanizatsii samostijnoi ta indyvidual'noi roboty studentiv napriamu pidhotovky «Oblik i audyt» [Training manual for the organisation of independent and individual work of students in the field of «Accounting and Auditing»]. Kharkiv: KhIBS UBS NBU, pp. 127–209.